

Per-Ola Björn för
Styrelsen av
Naturskyddsföreningen i Upplands-Bro

Kommentarer, frågor och tankar kring kommunens ÖVERSIKSPLAN 2000 – utställningshandling november 2000, från Naturskyddsföreningen i Upplands-Bro.

Vi har valt att först ge uttryck för våra funderingar / synpunkter i största allmänhet, sedan mer konkret kommentera ÖP 2000 i den ordning den är skriven och avsluta med lite eftertankar på samma sätt som vi gjorde med kommentarerna till samrådshandlingen juni 1999. Vi har också delvis behållit samma kommentarer i stycken då detta varit relevant. Vårt primära fokus är av naturliga skäl miljö och naturvårdsaspekterna på översiktsplanen.

Allmänna synpunkter och funderingar:

Upplands-Bros attraktionskraft utgörs i princip av den vackra naturen, "lantligheten", närheten till Mälaren och närheten till natursköna rekreationsområden och det är därför ytterst viktigt att bevara den. Det är också vad som kommer till uttryck på ett flertal ställen i ÖP2000. Vi instämmer och stryker under det som står på sidan 89 "Naturen nära inpå bostadsbebyggelsen i Upplands-Bro" är en av de kvaliteter som uppskattas mest av invånarna i Kommunen. I många fall har naturen också varit motivet för att flytta hit och det är därför angeläget att värna om den" Genom att välja ett mer "lantligt boende" accepterar man också en del av de konsekvenser det för med sig, t ex ett lägre utbudet av närservice.

Forskning visar ett mycket starkt samband finns mellan regelbunden vistelse i naturen och god hälsa, men för att verkligen utnyttja detta krävs närrekreationsområden.

INLEDNING

Vi vill börja med att säga att vi tycker det i stort är en bra och genomarbetad översiktsplan, och att vi särskilt understryker och uppskattar de nya kraven i planen (sid 7); "att planeringen skall främja en god och långsiktig livsmiljö" och "att miljö och riskfaktorer skall beaktas".

Vi tycker också att det är glädjande att kommunen lägger stor vikt vid Agenda 21 och säger att man skall vara en förebild i miljöarbetet, samt att man för samhällsplaneringen anger "att miljömål skall arbetas in i översiktsplanen och bli styrande för sektorsvisa planer och detaljplaner", och "att miljökonsekvensbeskrivningar skall upprättas" (sid 8 och 9). Tyvärr glöms detta ibland bort i översiktsplanen. Vi tycker att en generell miljökonsekvensbeskrivning borde genomföras! I övrigt se kommentarerna för respektive område.

I ÖP under rubrikerna Mål och Inriktning (och ibland på andra ställen) används ordet **skall** och ordet **bör** på ett okonsekvent sätt. För oss är det en mycket viktig skillnad i skall och bör. Skall är starkare och indikerar något som man faktiskt tänker göra, medan bör är mer av karaktären nyårsloften d.v.s. man bör/borde motionera mera.... alltså, det blir ofta inte av. Det som oroar oss är att det är särskilt vanligt med "bör" i texten gällande miljö- och kulturvård. Vi hoppas innerligt att detta inte är avsiktligt. I övrigt kommenterar detta vi under respektive stycke.

Under rubriken "Program" på sid 8, säger man, liksom i samrådshandlingen juni 1999, att ett av de övergripande målen skall vara "att inte längre ange norra Ståksön som intresse för friluftslivet". Det vill vi fortfarande mycket starkt protestera emot då området har ett riksintresse för

friluftslivet!! Då det gamla järnvägsspåret så småningom tas ur bruk så ökar ju områdets värde för friluftslivet. Vi kan dock konstatera att i denna utställningshandling så är inte området markerat som möjligt nytt bostadsområde. Vi anser att området även fortsättningsvis skall avvaras för friluftslivet och att den gamla banvallen med fördel kan omvandlas till en gång och cykelväg. Därför tycker vi att det vore på sin plats att revidera de övergripande målen.

MARKANVÄNDNING OCH BEBYGGELSEUTVECKLING

Sid. 14; På kartan (FÖRSLAG TILL MARKANVÄNDNING) markerat Utredningsområde. Det framgår inte klart på vilket sätt och för vad det utreds/skall utredas. Detta område kolliderar dessutom delvis med område av riksintresse för kulturminnesvården. Vi tycker att det skall framgå av texten vad som skall utredas och under vilka villkor detta område kan avsättas som möjligt bostadsområde (eller annan markanvändning).

De viktiga grönstråken bör knytas ihop till korridorer där naturens djur liksom människan ska kunna ta sig igenom tätortsområdena. Så kallade ekodukter bör passera under vägarna.

Vi tycker att det är positivt att det under rubriken Miljökonsekvenser, sid. 23 står "Det är därför viktigt att även på mycket lång sikt avväga behovet av att bevara natur- och kulturmiljöer som kvalitet i ett framtida samhälle" och "Ett viktigt miljömål är att planera för ökad kollektivtrafik och därmed minskad bilanvändning".

Vi vill särskilt betona dessa, kommunens egna, mål, inriktningar och utgångspunkter då delar av ÖP2000 inte tar detta i beaktande, och vad värre är att kommunen långt ifrån uppfyller detta i praktisk handling.

Vi tycker att gällande planer mycket tydligare skall kommenteras och markeras på kartan.

Vad vi saknar i ÖP är ett tydligare tidsperspektiv. Med det menar vi att ÖP är ju ett dokument som täcker ett längre tidsperspektiv, samtidigt som man kan läsa i tidningen lite då och då att byggbolag X ligger i startgroparna att bygga område Y. Vi tycker, då det är möjligt, att man i ÖP också skall ange t.ex. då det gäller bebyggelse vilka områden som skall bebyggas i första hand, andra hand o.s.v.

Generellt sett tycker vi att det är viktigare att kommunen betonar kvalitet före kvantitet i planeringen för ett framtida boende, där våra tidigare nämnda "attraktioner" tas tillvara.

Mål och huvudinriktning:

Under stycket "Grönstruktur", sid. 13, står det att "Utbyggnad i vissa sjönära lägen ger möjligheter att öka tillgängligheten till framför allt Mälarens stränder för många kommuninnevanare". Vi undrar hur och på vilket sätt en sjönära utbyggnad kan öka tillgängligheten, detta tycker vi skall förtydligas.

Planförslag:

Markerade på kartan, möjliga nya bostadsområden: Vi tycker att förslagen gällande Bro är bra och rimliga om man iakttar de miljö och kulturhistoriska hänsyn som finns i ÖP, med undantag för bebyggelseområdet allra närmast Brobäcken som vi tycker skall ska tas bort p g a höga naturvärden.

I Kungsängen tycker vi, liksom tidigare, att området vid Rankhus ej skall exploateras eller i alla fall kraftigt reduceras.

Grönstruktur:

På sidan 20 står det "...skall kommunen utvecklas med gröna förtecken.

Grönområden, både som närmiljö och större naturområden skall säkerställas”.

Det låter bra tycker vi, och instämmer.

Det står också på andra ställen i texten om hur viktigt det är med närrekreationsområden,

På samma sida sedan att ”Närrekreationsområden har dock inte lagts fast i detta planförslag”

och ”Kommunen avser att upprätta en Grönplan för framför all tätortsområdena”. ”. Vi tycker att det är minst lika viktigt att också en Naturvårdsplan upprättas för kommunen i sin helhet.

På kartan över möjliga nya bostadsområden i Kungsängen får man dock intrycket att varje liten grön fläck är tagen i anspråk. Vi tycker att det en märklig ordning, att först avsätta områden för bebyggelse, skicka ut det som remissförslag och samtidigt påpeka att planförslaget inte är klart. Vi tycker därför att områdena, markerade på kartan som, ”Vattentornsområdet” och ”Ringvägen” skall undantas från exploatering.

Vi anser att sådana förtätningar beskär möjligheterna till närrekreation och särskilt möjligheten att ta sig från ”sitt” område genom oexploaterad natur vidare ut till större sammanhängande grönområden. Särskilt äldre, handikappade, barn och hundägare missgynnas.

Sist på sidan 20 står det ”...skall dessutom strandområdena särskilt beaktas och utvecklas på ett sätt som gör dem både attraktiva och allmänt tillgängliga”. Vi frågar oss, liksom vi gör under stycket ”Mål och huvudinriktning” hur utvecklar/bebygger ett strandområde för att göra det attraktivt och allmänt tillgängligt (Strandparkeringar eller...). Det skall rimligen förklaras på ett begripligt sätt.

KONSEKVENSER.

Miljökonsekvenser

Det står på sidan 23 att utbyggnaden inom västra Sylta berör en våtmark vid utflödet från Lillsjön/Örnassjön, och att den kan därmed komma att minska den biologiska mångfalden. Då detta område har en mycket unik natur, och ett mycket högt naturvärde, anser vi att utbyggnaden måste ske på ett sådant sätt att det INTE påverkas negativt!

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Trafik:

Under mål och inriktning står det ”Kommunen skall kraftfullt driva kraven på en bättre kollektivtrafik (IMU-B)”. Bortsett från att vi inte vet vad IMU-B står för så tycker vi det låter bra, särskilt som SL själva tycks tro att Pendeltågets förlängning till Bro löser alla kollektivtrafikproblem”. Vi tycker också att kommunen verkligen visar på handling.

Jag fick ett mail från Sven-Inge Nylund där han berättar att det är beslutat att direktbussarna från Bro och Kungsängen till Kista slås ihop till en linje, d.v.s. den blir kvar. Tack för det, det är positivt. Vi har dock förstått av massmedia att buss 559 är hotad av nedläggning. Vi hoppas att man kan komma fram till någon bra lösning även för den (t.ex. att åtminstone låta den gå till Solna centrum).

Under ”Vägtrafik”, ”Mål och inriktning” står det att ”En anslutning till E18 öster om Bro tätort bör ordnas...” Vi tycket att det ska stå ”skall ordnas”, kanske med tillägget ”i samband med att området bebyggs”.

Gång- och cykelvägnät:

Gång- och cykelvägar bör snarast byggas ut! Särskilt vill vi betona den mellan Bro och Bålsta, där vägren saknas, den smala vägen och avsaknaden av vägren gör troligen det till den allra farligaste vägen att cykla på i kommunen. Utnyttja den gamla banvallen!! Förutom det då ökande motionscyklandet är övertygade om att många i så fall väljer att cykla från Bålsta till Bro station (om inte annat för att slippa dubbla månadskort).

Vi vill särskilt betona detta med tanke på att det står i inledningen, under rubriken Mål och inriktning: "Cykelanvändningen skall främjas till förmån för förbättrad miljö och hälsa". Här behövs ett tänkande förbi kommun- och länsgränser! Kommunen borde snarast upprätta en plan för gång- och cykelvägnätet. Under rubriken "Mål och inriktning" står det sedan att "Ett sammanhängande trafiksäkert cykelvägnät för i första hand nyttoresor bör skapas...". Byt bör mot skall, och ändra till "...för nyttoresor och motion...".

Kollektivtrafik:

Under rubriken "Mål och inriktning" står det att "Kollektivtrafiken bör förbättras", byt ordet bör mot skall om ni verkligen avser att arbeta för förbättringar!

"Kollektivtrafiken kommer att förbättras när pendeltågen äntligen kommer till Bro" står det i översiktsplanen (sid 52), men detta är inte helt sant! Många kommuninnevånare bor utanför tätorterna och berörs i liten eller ingen grad av tågets utsträckning till Bro utan i så fall mer av en utökad turtäthet. Man får dessutom inte glömma resenärer till kransorter som t ex Solna, Kista, Sollentuna etc. Resandet för dessa underlättas inte av att pendeltåget förlängs till Bro, så för de resenärerna är det ytterst viktigt att direktbussarna finns kvar.

Trafiksäkerhet och tillgänglighet:

På sidan 55 i andra spalten står det "I det övergripande gång- och cykelvägnätet saknas ca 1,5 km väg mellan Sylta och Aspvik". Vad i hela friden menas med det, vi förstår att det handlar om behov att korsa större trafikleder säkert, men 1,5 km!? och varför just där? Det finns i så fall många ställen med samma behov!

Teknik försörjning:

Avfall:

En kretsloppscentral i Bro tycker vi är självklar och vi gläder oss åt att det står i översiktsplanen att "En kretsloppscentral i Bro förväntas kunna tas i drift vid halvårsskiftet 2001". I meningen därefter står det att "Kommunen ombesörjer hämtning av kylskåp och frysar", men i samrådshandlingen juni 1999 står det "Kommunen ombesörjer gratis hämtning av kylskåp och frysar". Är detta ett förbiseende eller tar man numera betalt? Om det är så att detta kostar extra, så är det ju som att be om apparater stående ute i naturen (jämför gärna med ändringen av skrotningspremien för bilar och det ökande antalet "dumpade" bilar). Vi tycker att detta skall ingå i sophämtningsavgiften.

När vi nu är inne på avfall så vill vi påpeka att det vore på sin plats med SOPKORGAR VID ALLA BUSSHÅLLPLATSER!

Masshantering:

Sidan 61, första stycket står det "Inga nya grustäkter bör öppnas", byt bör mot skall så vi vet vad kommunen avser att arbeta för! Eller kan det vara så att man inte tänker jobba mot detta mål? Anledningen att vi frågar oss detta är att det står på sidan 62 att "Området är väl försörjt med bergtäkter och brytningsvärda bergförekomster..." och ytterligare lite längre fram i texten "Enligt en nyligen gjord utredning från länsstyrelsen m fl finns ett antal tänkbara lägen för täkter inom Upplands-Bro. Intressanta områden som nämns är väster Lejondalssjön, Skällsta, sydväst Håtuna och väster Håbo-Tibble".

Vi tycker detta är motsägelsefullt och oroande då en sådan täkt gör stora ingrepp i naturen och att det dessutom "planeras" i känsliga områden. Här måste det tydligare framgå vad ÖP vill och kan påverka, d.v.s. är intentionen att inga nya täkter skall öppnas, men att kommunen kan tvingas böja sig för regionala eller andra intressen? Om det är så, vad ställer kommunen i så fall för krav för att en sådan skall få öppnas? Vår uppmaning här är att vara mycket tydligare, redovisa vad ni verkligen ämnar jobba för och försök inte att bygga in någon slags gardering för motstridiga alternativ i luddiga formuleringar (det gäller naturligtvis inte bara detta område).

Kulturmiljöer:

En del av områdena som är avsatta som framtida bostadsområden står i konflikt med områden som har riksintresse och regionalt intresse för kulturminnesvården. Vi anser det självklart att dessa områden undantas från exploatering, men vi inser samtidigt det rimliga att, med ett fördjupat Kulturmiljöprogram som underlag, göra bedömningar från fall till fall. Detta under beaktande av de mål och inriktningar som står i ÖP.

Under "Mål och inriktning" så är det åter igen formuleringar som "bör bevaras" och "bör ej brytas". Här anser vi, åter igen, att man i ÖP måste använda ordet skall om man verkligen menar att arbeta för och följa målen!

Naturvård:

Under rubriken "Ekologiskt särskilt känsliga områden" och under-rubriken "Mål och inriktning" (gäller även kartan på sidan 75) används ordet bör frekvent, t.ex. "intrång bör undvikas", "... föroreningsbelastningen bör minskas". Här är det inget snack om saken! Det är självklart att föroreningsbelastningen skall minskas!

För oss är det, som sagt, stor skillnad på om det står t ex "Kommunen skall..." eller "Kommunen bör ...".

För ordningens skull så tar vi också alla bör på sidorna 76, 77, 87, 90-92 och 98-101:

Sidan 76, första stycket "Skogarna bör lämnas orörda...", andra stycket "För ev.tillkommande bebyggelse bör stor hänsyn tas till värdefulla ängs och hagmarker...".

Sidan 77, under rubriken "Mål och inriktning" står det två bör, bl. a. "Ekologiskt särskilt känsliga områden bör så långt möjligt bevaras". Inte nog med att ordet bör visar på en låg ambition, utan nu gör man det extra svagt och "luddigt" genom att lägga till "så långt möjligt". Detta visar inte direkt på att man tänker leva upp till målen att vara en förebild ur miljösynpunkt, eller att kännetecknas som en kommun med gröna förtecken.

Sidan 87, 90, 91, 92, 98, 99, 100 och 101 under rubriken "Mål och inriktning", ännu ett antal bör att byta mot ordet skall!

Om detta språkbruk speglar Kommunens ambition, inriktning och vilja inom dessa områden så är det i högsta grad oroande! Vi hoppas att detta rättas till och att den verkliga ambitionsnivån är hög och att det tydligare framgår.

Vi har nämnt det i texten tidigare, men det förtjänar att upprepas att den vackra naturen, närheten till Mälaren i en bygd fylld med intressanta och spännande spår av vår rika historia är vår största tillgång, därför måste vi tillsammans arbeta för att bevara den och dessutom prioritera detta arbete (vi alla; som förening, som privatperson, som kommuninnevånare, som politiker etc.).

Sidan 78, längst ned i spalten under "Broängarna" står det "Skydd: Östra Broviken och Västra Broviken har av regeringen föreslagits som Natura 2000-område" men i samrådshandlingen juni 1999 står det "Skydd: Östra Broviken och Västra Broviken har regeringsbeslut 1998-12-22 genom naturvårdslagen (NV) förordnats som Natura 2000-områden". Vad är det som gäller?

Grundvatten:

Vi tycker att målen och inriktningarna på sidan 87 är bra, och vi tar för givet att kommunen arbetar aktivt för att uppfylla dessa.

Rekreation och grönstruktur:

På sidan 89 står det "Såväl en grön närmiljö för lek och utevistelse, naturmark för promenader i anslutning till bostadsbebyggelsen samt tillgång till större naturområden för strövtåg, natur- och

kulturopplevelser, mm bör finnas på rimligt avstånd från bostaden". Detta instämmer vi i, med en ändring: ordet bör byts mot skall, se också kommentarerna på sidan 2 under rubriken "Grönstruktur"

Buller:

Under rubriken "Mål och inriktning" står det att "Bullernivåer skall inte överstiga gällande nationella riktlinjer". Det är ju bra och rätt så självklart, men här noterar vi till vår förvåning en skillnad i texten ovan mellan denna ÖP och samrådshandlingen juni 1999. Före stycket som börjar med "Buller från järnvägen har kartlagts..." så finner överraskande vi en ny mening! Det står "I centrala lägen inom tätorterna kan avsteg från gränsvärdena godtas". Helt oacceptabelt! I texten står det att "Endast vissa bostadsområde på ömse sidor E18 där den passerar Gröna Dalen är utemiljövärdena högre är riktvärdena" och vi tolkar detta som att man istället för att göra något för att minska bullret i dessa områden, är ute efter att friskriva sig från att agera. Hur kan man bara i samma andemening säga att undantag från nationella riktvärden kan göras, och sedan i Mål och inriktningar säga att "Bullernivåer skall inte överskriva gällande nationella riktlinjer"? Detta är MYCKET UPPRÖRANDE och undergräver dessutom i ett slag hela tilltron till ÖP2000! (se också kommentaren i slutet av dokumentet).

Djurhållning:

Sidan 99. I texten hänvisas till den statlig allergiutredningen, socialstyrelsens och kommunförbundets rekommendation om hästhållning / ridanläggning, vad det gäller avstånd mellan bostadsområden och nämnda anläggningar. De rekommenderar i turordning 500m, 200m samt vid nybyggnad av bostäder eller t ex bondgårdar 500m. I stycket om mål och inriktning säger man att avståndet, inom tätortsområdet, skall vara minst 200m (eller mindre om förhållandena är sådana att likvärdigt skydd uppnås). Med tanke på den lavinartade ökningen av allergier i samhället anser vi att det skall vara 500m, som allergiutredningen och kommunförbundet rekommenderar. Man skall liksom i miljöfrågor låta försiktighetsprincipen råda.

I samband med detta vill vi också framföra våra synpunkter på ridstigar (detta är av någon anledning dock inte behandlat i översiktsplanen). Antalet hästar och ryttare har på senare år ökat ganska kraftigt och med risken att konflikter mellan olika intressen ökar. Att kombinera en gång- och cykelstig eller väg, med grus eller jord som underlag, med ridning är inte vidare lyckat, särskilt inte höst och vår (ej heller vid regnigt väder). Ett flertal utav kommunens gång- och cykelvägar är inte längre användbara som cykelvägar, och detsamma gäller tyvärr även en del gångvägar då dessa är helt söndertrampade av hästhovar. Vi tycker att kommunen måste vid planering och tillståndsgivning av rid- och gång/cykelvägar beakta att detta, så att inte onödiga intressekonflikter uppstår. Det finns nog med plats för alla och med tydliga riktlinjer/regler så kan säkert alla intressen nöjaktigt tillgodoses.

Högbytorp:

Vi saknar konkreta mål och inriktningar vad det gäller luktproblemen från Högbytorp. Det står bara att emissioner inte får begränsa kommunens handlingsfrihet vad gäller tätorternas utveckling, men inget om den befintliga. Detta tycker vi skall ingå i mål och inriktning.

Gällande planer, Strandskydd mm:

Det är nog ganska många med oss som inte vet särskilt mycket om gällande planer, det vore därför bra om dessa beskrevs lite kortfattat.

På sidan 106 står det under rubriken strandskydd att "Inom gällande detaljplan eller områdesbestämmelser har dock strandskyddet i regel upphävts" och vi anser att detta kräver en närmare förklaring.

Övriga synpunkter / Eftertankar:

Vi saknar en generell miljökonsekvensbeskrivning!

Det man i början säger att (för samhällsplaneringen) "miljömål skall arbetas in i översiktsplanen och bli styrande för sektorsvisa planer och detaljplaner", är dessvärre inget som genomsyrar texten och lämnar läsaren i en trygg förvisning om att kommunen har detta som fokus och prioritet vid planeringen.

Vad det gäller medbestämmande så är det är svårt att få vara med och säga sin mening om något man inte ens vet att det finns.

Vi föreslog tidigare att kommunen skulle skicka ut (inför remissomgångarna) ett enkelt och lättfattligt blad (ett enkelt A4 blad) till samtliga kommuninnevånare som talar om att översiktsplanen existerar, att den finns på biblioteken och en kort beskrivning över hur den enskilde kan göra sin röst hörd. Vi tycker fortfarande att det hade varit en bra idé.

Tack:

Vi vill också passa på att rikta ett stort tack till de som arbetat med detta planförslag. Vi tycker att all ni inblandade har gjort ett stort och seriöst jobb, tack för det,

Men det finns tyvärr "smolk i bägaren" (se nedan).

Uppmaning:

Vi vill allra sist rikta en mycket stark uppmaning till politikerna att inte göra en papperstiger av detta gedigna arbete. Vackra ord är nog bra, men här gäller det att leva upp till mål och ambitioner, annars blir detta bara ett meningslöst dokument som ytterligare bidrar till allmänhetens politikerförakt. Vi hoppas vi har fel, med vagheten i texten i vissa stycken, särskilt under rubriken "Mål och inriktningar", en del motsägelser och häpnadsväckande skrivningar (t ex. i stycket om buller, lämnar oss med en klar misstanke att ord och handling inte riktigt hänger ihop.